

Wet zorg en dwang (Wzd)

Informatie voor
bewoners en cliënten
van Zorgbalans

Januari 2024

Zorgbalans
Leidsevaart 588
2014 HT Haarlem
023 - 891 8918

www.zorgbalans.nl

Zorgbalans Omdat goede zorg heel persoonlijk is

De Wet zorg en dwang is een wet over onvrijwillige zorg voor mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een psychogeriatrische aandoening. We noemen deze wet afgekort ook wel de Wzd.

Wat regelt de Wet zorg en dwang?

In deze wet is geregeld waaraan de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking of een psychogeriatrische aandoening moet voldoen. Ook staat in deze wet wat uw rechten zijn als u onvrijwillige zorg ontvangt.

In de Wet zorg en dwang zijn een aantal begrippen heel belangrijk. In deze folder leggen wij deze begrippen aan u uit.

Wilsbekwaam

Mensen nemen gewoonlijk zelf een beslissing over de zorg die een zorgverlener aan hen voorstelt. Dit noemen we wilsbekwaam. In principe is ieder mens wilsbekwaam.

U bent wilsbekwaam als u in een situatie of bij een beslissing:

- de informatie over de zorg of behandeling begrijpt en er zelf goed over na kan denken;
- begrijpt wat de gevolgen van uw besluit zijn;
- weet dat u een besluit neemt.

Soms lukt dit voor bepaalde besluiten niet meer. Dan bent u wilsonbekwaam voor die besluiten. U kunt bijvoorbeeld wel zelf uw boodschappen doen maar besluiten over een medische ingreep zijn moeilijk. In dat geval neemt uw (wettelijk) vertegenwoordiger deze besluiten voor u. Uw (wettelijk) vertegenwoordiger moet ervoor zorgen dat ook bij een besluit uw wensen leidend zijn, ook al kunt u deze misschien niet meer goed uiten. Per (ingrijpend) besluit beoordeelt een arts of een ander

Voor wie?

De Wet zorg en dwang is van toepassing als u onvrijwillige zorg ontvangt. De Wzd geldt als u woont in een verpleeghuis, maar ook als u in een kleinschalige woonvorm of thuis woont.

Zorgplan

Voor iedereen die zorg en ondersteuning ontvangt stelt Zorgbalans een zorgplan op. In het zorgplan staat de zorg en ondersteuning die u ontvangt. De zorgverleners schrijven dat samen met u of uw (wettelijk) vertegenwoordiger in het zorgplan op.

De zorgverantwoordelijke

Bij Zorgbalans is de zorgverantwoordelijke vaak uw eerstverantwoordelijk begeleider (EVB). De zorgverantwoordelijke stelt uw zorgplan op en zorgt ervoor dat het zorgplan wordt uitgevoerd. Met u of uw vertegenwoordiger evalueert de zorgverantwoordelijke

In de Wet zorg en dwang heeft de zorgverantwoordelijke een belangrijke taak.

De zorgverantwoordelijke moet erop toezien:

- dat uw zorgplan wordt geschreven;
- dat het zorgplan met u en uw familie wordt besproken;
- dat het zorgplan wordt uitgevoerd en regelmatig wordt geëvalueerd.

Meer over deze wet

Op de website www.dwanginzorg.nl leest u alles over de Wet Zorg en dwang.

of de inhoud van het zorgplan nog klopt. Zo niet, dan maakt hij/zij nieuwe afspraken met u of uw (wettelijk) vertegenwoordiger.

Onvrijwillige zorg

Zorg waar u of uw (wettelijk) vertegenwoordiger niet mee instemt, is onvrijwillige zorg. Onvrijwillige zorg kan over alles gaan. Over verzorging, begeleiding, verpleging, behandeling, hoe mensen met u omgaan en hoe u met andere mensen omgaat.

Onvrijwillige zorg kan zijn dat:

- u dingen niet wilt, maar het om zorg gaat die u wel nodig heeft.
Bijvoorbeeld: medicijnen innemen of voldoende eten.
- u dingen niet mag, maar die u wel wilt.
Bijvoorbeeld: dat u uw woonlocatie niet mag verlaten of dat u geen bezoek mag ontvangen.

De Wet zorg en dwang regelt uw rechten als het gaat over onvrijwillige zorg. De wet regelt wanneer, waarom en hoe u onvrijwillige zorg krijgt. En dat die onvrijwillige zorg zo kort mogelijk is en stopt zodra dat kan.

Ernstige nadeel

Onvrijwillige zorg mag alleen als er ernstig nadeel ontstaat of dreigt als u de zorg niet zou krijgen.

Er is sprake van **ernstig nadeel** als uw veiligheid of de veiligheid van mensen om u heen in gevaar is. Volgens de Wet zorg en dwang is er ernstig nadeel in de volgende uitzonderlijke situaties.

Er is sprake van of een grote kans op:

- Levensgevaar, ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, materiële, immateriële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang, ernstig verstoorde ontwikkeling voor of van de cliënt of een ander. Er ontstaat bijvoorbeeld schade aan uw spullen. Of u veroorzaakt schade aan spullen van anderen. Een ander voorbeeld is dat u ziek wordt doordat u te weinig drinkt of eet.
- Bedreiging van de veiligheid van de cliënt al dan niet doordat hij onder invloed van een ander raakt. U voelt zich bijvoorbeeld niet veilig omdat iemand anders zegt wat u moet doen.
- De situatie dat betrokkene met hinderlijk gedrag agressie van anderen oproept.
- De situatie dat de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is. Er is bijvoorbeeld een kans dat u overlijdt of dat iemand anders door uw toedoen ernstige schade krijgt of zelfs overlijdt.

Onvrijwillige zorg krijgt u alleen als vrijwillige zorg niet mogelijk is en als minder ingrijpende alternatieven onvoldoende uitkomst bieden!

Stappenplan bij inzet onvrijwillige zorg

De Wet zorg en dwang heeft als uitgangspunt dat u vrijwillige zorg ontvangt. Alleen om ernstig nadeel te voorkomen en als er echt geen minder ingrijpende alternatieven zijn, kan onvrijwillige zorg worden ingezet. De minst ingrijpende vorm van onvrijwillige zorg wordt eerst ingezet. De termijn van de inzet van onvrijwillige zorg moet zo kort mogelijk zijn.

Worden u en/of uw (wettelijk) vertegenwoordiger het samen niet eens met de zorgverantwoordelijke over de inzet van onvrijwillige zorg? Dan bepaalt de zorgverantwoordelijke welke zorg er ingezet gaat worden. De zorgverantwoordelijke is dan verplicht hiervoor eerst het stappenplan uit de Wet zorg en dwang te doorlopen. U en/of uw (wettelijk) vertegenwoordiger mogen bij alle gesprekken, die in het kader van het stappenplan moeten worden doorlopen, aanwezig zijn.

De stappen zijn als volgt:

STAP 1

De zorgverantwoordelijke overlegt met minstens één andere deskundige van een andere discipline of er andere mogelijkheden zijn om vrijwillige zorg in te zetten.

STAP 2

Zijn er geen andere mogelijkheden voor vrijwillige zorg? Dan komt in het zorgplan te staan dat onvrijwillige zorg echt nodig is. Een speciale Wzd-functionaris of een Wzd-gedragsdeskundige moet toestemming geven voor de onvrijwillige zorg.

STAP 3

Lukt het niet om de onvrijwillige zorg af te bouwen? Dan komen er uitgebreidere overleggen met meer deskundigen. Hier zit indien nodig ook een deskundige van een andere organisatie bij.

Stappenplan bij inzet van sommige soorten vrijwillige zorg

Het stappenplan moet ook verplicht worden gevolgd als u wilsonbekwaam ter zake bent en u zich niet verzet tegen een zorgbesluit in de volgende situaties:

- Inzet van medicatie die uw gedrag of vrijheid beïnvloedt en niet volgens professionele richtlijnen wordt voorgeschreven. Bijvoorbeeld het slikken van medicijnen voor gedrag, die eigenlijk ergens anders voor bedoeld zijn.
- Het beperken van uw bewegingsvrijheid.
- Insluiting van u.

De cliëntenvertrouwenspersoon

Zowel u als uw (wettelijk) vertegenwoordiger heeft recht op ondersteuning bij vragen en klachten over onvrijwillige zorg. De cliëntenvertrouwenspersoon biedt die ondersteuning. Bij elke zorgorganisatie zijn één of meer cliëntenvertrouwenspersonen beschikbaar. De cliëntenvertrouwenspersoon is niet in dienst bij de zorgorganisatie, maar werkt onafhankelijk van de zorgorganisatie. Informatie over de cliëntenvertrouwenspersoon voor Zorgbalans vindt u op onze website www.zorgbalans.nl.

Is er een vraag, een klacht of een probleem? Neem dan contact op met de cliëntenvertrouwenspersoon van Zorgbalans. De vraag is bij de cliëntenvertrouwenspersoon welkom en veilig.